

RAADSVOORSTEL:

2008-2009

Ons kenmerk: BD 08.1748322

Registratienummer : GR 08.

Ingekomen op :

Onderwerp: Draadloos Groningen.

Groningen,

Aan de raad,

Op 17 maart 2008 is de stichting Draadloos Groningen opgericht. De gemeente Groningen was samen met Rijksuniversiteit Groningen (RUG) en Hanzehogeschool Groningen (HHG) oprichter. Wij hebben besloten de stichting mee op te richten na consultatie van uw raad. De stichting Draadloos Groningen heeft tot doel een open draadloos netwerk in Groningen te realiseren.

De ambitie om een draadloos netwerk in Groningen te realiseren kwam voort uit het Akkoord van Groningen (AvG). De aanleg van een draadloos netwerk in Groningen wordt door de partners van groot belang geacht, omdat:

- een draadloos netwerk een belangrijke innovatieve infrastructuur biedt voor met name RUG en HHG;
- een stadsdekkend draadloos netwerk een uitstekende testomgeving biedt voor de ontwikkeling van draadloze techniek en mobiele (consumenten) toepassingen. Toepassingen die voor een deel al ontwikkeld worden door studenten en medewerkers van RUG en HHG;
- een draadloos netwerk, waar het gaat om de ontwikkeling van nieuwe toepassingen, kansen biedt voor een economische *spin off* (startende bedrijven);
- een stadsdekkend draadloos netwerk mogelijkheden biedt voor mobiele toepassingen voor gemeentelijke taken, waardoor de bedrijfsvoering kan worden verbeterd en waar mogelijkheden zijn om vernieuwende toepassingen in het publieke domein te ontwikkelen;
- een stadsdekkend netwerk de wervingskracht van Groningen (Groningen IT-stad) illustreert en de stad aantrekkelijker maakt voor bezoekers en toeristen.

Een stadsdekkend draadloos netwerk is een innovatieve infrastructuur, die in deze omvang nog nergens in Nederland is aangelegd. Daarmee is realisering niet vanzelfsprekend. De markt voorziet nog niet zelf in zo'n infrastructuur, omdat voor zo'n breed toegankelijk, open en breedbandig netwerk nog onvoldoende rendabele

toepassingen voorhanden zijn. Daarom hebben de drie partijen gezamenlijk initiatief genomen, waarbij voor de gemeente de (toekomstige) praktische mogelijkheden én de waarde van de infrastructuur voor de kennisinstellingen doorslaggevend zijn geweest. De drie partijen (RUG, HHG en gemeente) hebben zich in de stichting Draadloos verbonden om door middel van Europese aanbesteding een marktpartij te selecteren, die risicodragend investeert en het netwerk aanlegt, beheert en exploiteert. Over dat netwerk zullen diensten worden aangeboden, die na een aanlooperperiode een rendabele exploitatie mogelijk moeten maken. De drie partijen zijn de *Anchor Tenants* die de marktpartij een (tijdelijke) omzetgarantie bieden. De omzetgarantie moet marktpartijen verleiden om te investeren. De stichting Draadloos werft daarnaast partijen (afnemers) die willen participeren. De ambitie was om vijf afnemers te werven; op dit moment hebben drie partijen in beginsel medewerking toegezegd (voor elk 200 duizend euro). In totaal is op basis van de toezeggingen een budget van netto 3 miljoen euro beschikbaar voor een omzetgarantie in een periode van drie jaar.

De proef.

Onder de vlag van het Akkoord van Groningen is op 3 oktober 2007 een proef gestart met een (klein) draadloos netwerk in de binnenstad. De proef is ondergebracht bij de stichting Draadloos Groningen en afgesloten in september 2008 met een eindverslag. Onderdeel van de proef waren metingen om te bepalen wat de invloed van een draadloos netwerk is op de elektromagnetische veldsterkte. Dat onderzoek is uitgevoerd door het Agentschap Telecom.

Wij hebben voor u ter inzage gelegd *Het eindverslag proef Draadloos Groningen*, stichting Draadloos Groningen, september 2008 en de *Rapportage EMF Onderzoek Agentschap Telecom*, stichting Draadloos Groningen op basis van rapportages over toegepast spectrumonderzoek door het Agentschap Telecom, Amersfoort. Het eindverslag is ook te raadplegen op de website van de stichting Draadloos Groningen (www.draadloosgroningen.nl).

Het doel van de proef met een draadloos netwerk was tweeledig:

1. *doe ervaringen op, met name op het gebied van toepassingsmogelijkheden, die kunnen worden gebruikt in de aanbesteding van een definitief netwerk;*
2. *bemut (alle) publicitaire mogelijkheden die zo'n proef biedt om potentiële gebruikers en dienstenleveranciers te interesseren.*

De proef bestond uit een tijdelijk opgezet netwerk in het noordoostelijk kwadrant van de binnenstad, met later – op verzoek van de politie – een uitbreiding in Oosterstraat en Rademarkt. Er zijn drie subnetten ingericht:

- een openbaar zichtbaar netwerk met inlogmogelijkheden,
- een meer verborgen netwerk voor specifieke gebruikers, en
- een niet openlijk zichtbaar netwerk voor proeven van de Regiopolitie.

In de proef is een aantal toepassingen getest zoals bijvoorbeeld: internettoegang, *Voice over IP* (telefonie over internet), draadloze beeld- en audioverslagen, internetcamera's en encryptie. Tijdens de proef kon een groep studenten en medewerkers van de Hanzehogeschool Groningen (HHG) en de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) gratis van het proefnetwerk gebruik maken. Verder is een aantal testaccounts uitgereikt

aan patiënten in het UMCG en aan bezoekende artiesten in het Grand Theatre. Tijdens het Eurosonic festival is het netwerk opengesteld voor bezoekers en journalisten. Als onderdeel van het programma "*Slimmer Veilig*" van de Regiopolitie Groningen zijn in de proef diverse draadloze toepassingen getest.

In de eindrapportage stelt de stichting Draadloos dat uit de proef is gebleken dat een draadloos netwerk door de breedbandigheid (meer dataverkeer over het netwerk dan bij telefonie) dus een betere kwaliteit (in termen van bandbreedte) biedt dan de al beschikbare UMTS- en GPRS-netwerken. Uit de proef blijkt ook dat internettoegang eenvoudig is te realiseren, hoewel internettoegang in binnenruimten vaak extra maatregelen vraagt. Voor internettoegang is overigens ook een abonnement vereist bij een internetprovider. In beginsel kan het netwerk technisch opengesteld worden voor specifieke doelgroepen (bijvoorbeeld alle studenten, alle medewerkers, minima, alle Groningers); concrete voorstellen daartoe zullen door de stichting Draadloos Groningen worden ontwikkeld in overleg met de toekomstige netwerkleverancier.

Draadloos Groningen en elektromagnetische velden.

In de proef is door het Agentschap Telecom op basis van een aantal metingen onderzocht of het draadloos netwerk een opwaarts effect had op de elektromagnetische veldsterkte (straling). Op de veelgebruikte 2,5 Ghz frequentie (ook voor thuisnetwerken) is niet of nauwelijks toename gemeten van de veldsterkte. Het verschil met en zonder netwerk was zo klein, dat geen sprake was van een significant effect. Alle tijdens de proef gemeten waarden liggen zeer ver onder de maximaal veilig geachte waarde. De maximaal veilige waarde ligt rond de 61 V/m; de gemeten waarden liggen op orde grootte van 1/10.000ste van die veilige waarde.

Gebruik.

Met realisering van een stadsdekkend draadloos netwerk wordt toegang gemaakt tot de IP netwerken van de drie partners en andere afnemers, zodat via het netwerk toepassingen van de partners en afnemers draadloos kunnen worden gebruikt. Op basis van een verkennend onderzoek is samen met gemeentelijke diensten een veelheid van mogelijkheden geïnventariseerd. Diensten die technisch al zouden kunnen worden toegepast, hebben bijvoorbeeld betrekking op locatie-onafhankelijke verbindingen voor nomadische werkplekken (bijvoorbeeld handhaving), mobiele werkplekken (in auto's), telemetrie (bijv. verkeersregelsystemen, aflezen van ondergrondse containers of energiemeters) en tijdelijk cameratoezicht.

De stichting Draadloos zal met de dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheid contact opnemen om de specificaties (*wifi enabled*) van pc's voor minima af te stemmen, zodat die eisen zo mogelijk al in het aanbestedingstraject voor die pc's kunnen worden meegenomen.

RUG en HHG willen het netwerk concreet beschikbaar stellen aan alle studenten en medewerkers in de stad, zodat die studenten en medewerkers verbinding kunnen maken met de IP-netwerken en systemen van HHG en RUG. Daarmee is er in potentie nu al een concrete structurele toepassing voor het netwerk. Beide instellingen

ontwikkelen steeds meer opleidingssystemen die zijn gebaseerd op computergebruik en breedbandverbindingen. Verder is met name de HHG - in het kader van een speciaal daartoe ingesteld lectoraat - zeer actief in het ontwikkelen van innovatieve toepassingen die een draadloos netwerk vereisen. Tijdens een van de bijeenkomsten in het kader van het Akkoord van Groningen heeft de betreffende lector een overzicht gegeven van de 20 meest kansrijke ontwikkelingen.

De inzet is dat een (klein) aantal van die initiatieven tot concrete toepassingen leiden en mogelijk zelfs tot startende ondernemingen (*spin off*).

Met uitzondering van het contact tussen draadloos netwerk en de *IP* netwerken van de drie partners, moeten veel van de concrete toepassingen overigens nog worden geoperationaliseerd en getest. Het draadloos netwerk biedt hiervoor de benodigde testomgeving.

De aanbesteding.

In aanleg was het de bedoeling dat de Akkoordpartners gezamenlijk een draadloos netwerk zouden (doen) aanleggen. De stuurgroep Akkoord van Groningen en het stichtingsbestuur hebben echter vastgesteld dat met name het beheer en de exploitatie van zo'n netwerk geen kerntaak voor publieke organisaties is. Vooral ook omdat het budget van 3 miljoen euro niet voldoende zal zijn om het netwerk aan te leggen. Naar verwachting zal het totale investeringsbedrag 8 - 10 miljoen euro bedragen. In de aanbesteding zoekt de stichting Draadloos een partij die *de realisatie, alsmede het technische en operationeel management van het Netwerk op zich neemt*. De stichting Draadloos Groningen (SDG) zoekt dus in opdracht van gemeente, HHG en RUG een marktpartij die de aanleg, het beheer en de exploitatie van het draadloos netwerk in Groningen (risicodragend) wil voeren. Daartoe is een niet-openbare Europese aanbesteding gestart. De aanbestedingsprocedure is daarmee ook de ultieme test voor de bedrijfseconomische levensvatbaarheid van het draadloos netwerk zoals dat is gedacht.

Op 1 juli 2008 is de oproep tot mededinging gepubliceerd. De gegadigden moesten voldoen aan een groot aantal eisen (bewezen ervaring, financiële soliditeit, referenties, omvang etc.). Op 16 september 2008 is het resultaat van de oproep aan gegadigden meegedeeld en met 3 (drie) partijen wordt een niet-openbare, meervoudige aanbesteding gestart door het verzenden van een *Uitnodiging tot inschrijving* aan de drie geselecteerde partijen.

De stichting Draadloos Groningen heeft het bestek opgesteld met externe deskundigheid en in nauw overleg met de organisaties van de drie oprichters. Ook de Regiopolitie heeft meegewerkt aan de totstandkoming van het bestek. In de voorbereiding heeft van de zijde van de gemeente een aantal eisen (wensen) centraal gestaan:

- het draadloos netwerk zou stadsdekkend moeten zijn
- het netwerk zou in een redelijk korte tijd moeten worden aangelegd
- het netwerk zou hoge kwaliteit moeten bieden in termen van beschikbaarheid, bandbreedte en prestaties.

Gelet op het niet-openbare karakter van de aanbesteding is het bestek niet openbaar gepubliceerd, maar de Uitnodiging tot inschrijving "Groningen Wireless Network" (het bestek) ligt voor u vertrouwelijk ter inzage.

Ontwikkelingen.

De stichting Draadloos Groningen en de stuurgroep Akkoord van Groningen (als Raad van Toezicht) hebben recent gesproken met vertegenwoordigers van de stichting Nederland Breedbandland (NBL); hét nationale, onafhankelijk platform dat partijen stimuleert en helpt om beter gebruik te maken van breedband. Het NBL is een publiek-private samenwerking tussen aanbieders van breedbanddiensten en de rijksoverheid (www.nederlandbreedbandland.nl). NBL reageerde zeer positief op het initiatief een draadloos netwerk in Groningen te realiseren. Zij benadrukten dat het succes van een draadloos netwerk vooral afhangt van een zinvolle exploitatie en dus van relevante toepassingen op dat netwerk. In dat kader heeft de stichting Draadloos Groningen aan de stichting NBL gevraagd een voorstel te ontwikkelen om het Midden- en Kleinbedrijf (MKB) in de stad te betrekken bij dit initiatief. Inmiddels heeft het bestuur van de stichting Draadloos ingestemd met een door NBL voorgestelde aanpak, zodat nog dit jaar met het midden- en kleinbedrijf in Groningen zal worden overlegd over de implementatie van concrete toepassingen.

Financiën.

De drie participanten hebben elk 1,0 miljoen euro toegezegd. Er wordt gezocht naar 5 afnemers die zich voor 0,2 miljoen euro willen binden. Van drie partijen worden concrete toezeggingen ingewacht. Op dit moment kan er, na aftrek van de exploitatielasten van de stichting Draadloos zelf, netto 3 miljoen euro aan diensten bij een netwerk leverancier worden ingekocht. De gemeentelijke bijdrage is beschikbaar gekomen in de begroting 2008 in het kader van de besteding van de middelen in het kader van de stadsmeierrechten. De middelen zijn gereserveerd in de reserve stadsmeierrechten.

De stichting Draadloos is voornemens om op 21 november 2008 de Uitnodiging tot inschrijving te publiceren (i.c. in het kader van de onderhandse aanbestedingen aan de drie geselecteerde bedrijven toe te zenden). De inschrijvingen worden dan geopend op 12 januari 2009. Daarna start de beoordeling van de inschrijvingen door een panel van deskundigen. In februari 2008 neemt het stichtingsbestuur een besluit, na consultatie van de Raad van Toezicht. De formele verplichting voor de gemeente Groningen en de andere partners ontstaat dus pas op het moment dat het contract met een aanbieder wordt gesloten. Dat is dus naar verwachting na februari 2009. De besluitvorming over het contract ligt bij de stichting Draadloos Groningen, na consultatie van de partners.

Voorstel.

De aanleg van een open, draadloos netwerk in de stad Groningen is naar ons oordeel een innovatieve ontwikkeling van formaat, waarvan het belang voor Rijksuniversiteit Groningen en Hanzehogeschool Groningen niet moet worden onderschat. De wervingskracht van Groningen IT-stad wordt daardoor vergroot en ook voor de gemeentelijke organisatie liggen er serieuze mogelijkheden in het verschiet.

Gelet op het vorenstaande stellen wij u voor te besluiten:

- I. 1,0 miljoen euro beschikbaar te stellen voor het realiseren van een stadsdekkend draadloos netwerk in Groningen ten laste van daartoe in de reserve stadsmeierrechten gereserveerde middelen;
- II. de gemeentebegroting 2009 dienovereenkomstig te wijzigen.

Burgemeester en wethouders
van Groningen,

de burgemeester,

Jacq. Wallage.

de secretaris,

H.P. Bakker.